

Podstawy komunikacji personalnej

Analiza elementów komunikacji

Etymologia terminu ‘komunikacja’

Pojęcie ‘komunikacja’ pochodzi z łacińskiego:

- **communico, communicare:** uczynić wspólnym, połączyć, udzielić komuś wiadomości, naradzać się
- **communio:** wspólność, poczucie łączności

Pojęcie terminu ‘komunikacja’

Termin **communication** (początkowo w brzmieniu łacińskim, następnie wchłonięty przez języki nowożytne):

- pojawił się w XIV wieku i oznaczał „wejście we wspólnotę, utrzymywanie z kimś stosunków”,
- do wieku XVI pojęcie to funkcjonowało w znaczeniu „komunia, uczestnictwo, dzielenie się”,
- w XVI wieku nadano mu drugie znaczenie „transmisja, przekaz”, co wiązało się z rozwojem poczty i dróg,
- od XIX wieku do dziś oznacza:
  - przemieszczanie się ludzi i przedmiotów w przestrzeni (pociąg, samochód, samolot),
  - przekaz informacji na odległość (telefon, radio, telewizja, internet).

Pojęcie terminu ‘komunikacja’

Komunikacja:

- przemieszczanie się ludzi i przedmiotów w przestrzeni,
- przekaz informacji na odległość.

Ten podwójny sens słowa komunikacja zachował się do chwili obecnej, dla jednych oznacza sposób porozumiewania się, innym kojarzy się z transportem.

Dla nas: **komunikacja** oznaczać będzie zjawisko porozumiewania się ludzi (istot żyjących, zdolnych do myślenia, świadomego tworzenia, używania znaków i symboli).

Definicja komunikacji

Komunikacja - proces porozumiewania się jednostek, grup lub instytucji.

Cel komunikacji - wymiana myśli, dzielenie się wiedzą, informacjami i ideami.

Proces komunikacji - odbywa się na różnych poziomach, przy użyciu zróżnicowanych środków i wywołuje określone skutki.

Cechy procesu komunikacji

Proces komunikacji jest to proces:

- **społeczny**
- **zachodzi w określonym kontekście społecznym**
- **kreatywny**
- **ciągły**
- **symboliczny**
- **interakcyjny**
- **celowy i świadomy**
- **nieuchronny**
- **nieodwracalny**

Cechy procesu komunikacji

Proces komunikacji jest procesem społecznym:

odnosi się przynajmniej do dwóch jednostek, przebiega w środowisku społecznym

Proces komunikacji zachodzi w określonym kontekście społecznym:

określony jest przez liczbę i charakter uczestników: interpersonalny, publiczny, masowy, czy międzykulturowy

Proces komunikacji jest procesem kreatywnym:

polega na budowaniu nowych pojęć, przyswajaniu wiedzy o otaczającym świecie

Proces komunikacji ma charakter dynamiczny:

polega na przyjmowaniu, rozumieniu i interpretowaniu informacji

Proces komunikacji jest procesem ciągłym:

trwa od chwili narodzin do śmierci

Cechy procesu komunikacji

Proces komunikacji jest procesem symbolicznym:

posługuje się symbolami i znakami: aby mogło dojść do porozumienia się uczestników niezbędna jest wspólnota semiotyczna, czyli operowanie tymi samymi znakami i symbolami

Proces komunikacji jest procesem interakcyjnym:

między uczestnikami procesu wytwarzają się stosunki partnerskie lub o charakterze dominującym, podporządkowania

Proces komunikacji jest procesem celowym i świadomym

działaniem każdego uczestnika kierują określone motywy

Proces komunikacji jest procesem nieuchronnym:

nikt nie może się nie komunikować: ludzie zawsze i wszędzie będą się ze sobą porozumiewać, bez względu na ich uświadamiane lub nieuświadamiane zamiary

Proces komunikacji jest procesem nieodwracalnym:

Procesu komunikacji nie da cofnąć, powtórzyć, zmienić jego przebiegu

Elementy procesu komunikacji

KONTEKST	warunki, w jakich odbywa się proces komunikowania aspekt fizyczny, historyczny, psychologiczny, kulturowy
UCZESTNICZY	nadawcy i odbiorcy proces komunikacyjny sformalizowany, nieformalny
KOMUNIKAT	przekaz informacyjny znaczenia, symbole, kodowanie i dekodowanie, forma i organizacja
KANAŁ	droga i środek transportu komunikatu od nadawcy do odbiorcy 5 kanałów: słuch, wzrok, dotyk, zapach, smak
SZUM	zakłócenia przekazu szum zewnętrzny, wewnętrzny, semantyczny
SPRZĘŻENIE ZWROTNE	reakcja odbiorcy na komunikat po jego odkodowaniu natychmiastowe, opóźnione

Elementy procesu komunikacji

KONTEKST warunki, w jakich odbywa się proces komunikowania
aspekt fizyczny, historyczny, psychologiczny, kulturowy

aspekt fizyczny wyznaczany jest przez otoczenie (temperaturę, światło, miejsce i czas przebiegu procesu, tj. zewnętrzną atmosferę)

aspekt historyczny dotyczy takiej sytuacji komunikacyjnej, w której uczestnicy odwołują się do innych zaistniałych w przeszłości epizodów

aspekt psychologiczny odnosi się do sposobu, w jaki uczestnicy procesu postrzegają się nawzajem, np. życzliwość lub jej brak, formalność lub bezpośredniość sytuacji

aspekt kulturowy jest systemem wiedzy, która jest udziałem relatywnie szerokiej grupy ludzi, łączy w sobie wierzenia, wartości, symbole i zachowania uznawane przez tę zbiorowość.

Elementy procesu komunikacji

UCZESTNICY nadawcy i odbiorcy

proces komunikacyjny sformalizowany, nieformalny

proces komunikacyjny sformalizowany: role nadawcy i odbiorcy są jednoznacznie określone i niewymienne

proces komunikacyjny nieformalny: role nadawcy i odbiorcy są jednoczesne i wymienne

Na każdego uczestnika procesu komunikowania wpływają jego indywidualne doświadczenia, uczucia, idee, nastroje, wykonywane zajęcia, religia, itp.

Uczestników procesów komunikowania różnią trzy podstawowe elementy: stosunek do innych, płeć i kultura.

Elementy procesu komunikacji

KOMUNIKAT przekaz komunikacyjny
znaczenia, symbole, kodowanie i dekodowanie, forma i organizacja

znaczenia: czyste idee i odczucia istniejące w ludzkich umysłach, przekładane są na znaczenia, które muszą być dzielone z pozostałymi uczestnikami procesu, inaczej są dla nich niezrozumiałe

symbole: słowa, dźwięki, działania dzięki którym znaczenie jest oznajmiane innym jednostkom; symbole (słowo, gest, mimika, ton głosu, sygnały niewerbalne)

kodowanie i dekodowanie: proces transformowania znaczeń w symbole i symboli w znaczenia; proces ten jest z reguły bezwiedny

forma i organizacja: forma i organizacja przekazu (szczególnie ważna w komunikacji publicznej i masowej)

Elementy procesu komunikacji

KANAŁ   droga i środek transportu komunikatu od nadawcy do odbiorcy
pięć kanałów: słuch, wzrok, dotyk, zapach, smak

kanal: droga przekazu komunikatu oraz środek transportu komunikatu
od nadawcy do odbiorcy

Elementy procesu komunikacji

SZUM   zakłócenia przekazu
szum zewnętrzny, wewnętrzny, semantyczny

szum zewnętrzny: wiąże się z otoczeniem zewnętrznym, np.: upał, chłód, hałas

szum wewnętrzny: wiąże się z uczestnikami procesu komunikacji, np. ból zęba, głowy, zmęczenie, roztargnienie, uczucie złości, uprzedzenia

szum semantyczny: konsekwencja zamierzonego lub niezamierzonego złego użycia przez nadawcę znaczenia, które blokują precyzyjne odcodowanie przekazu przez odbiorcę

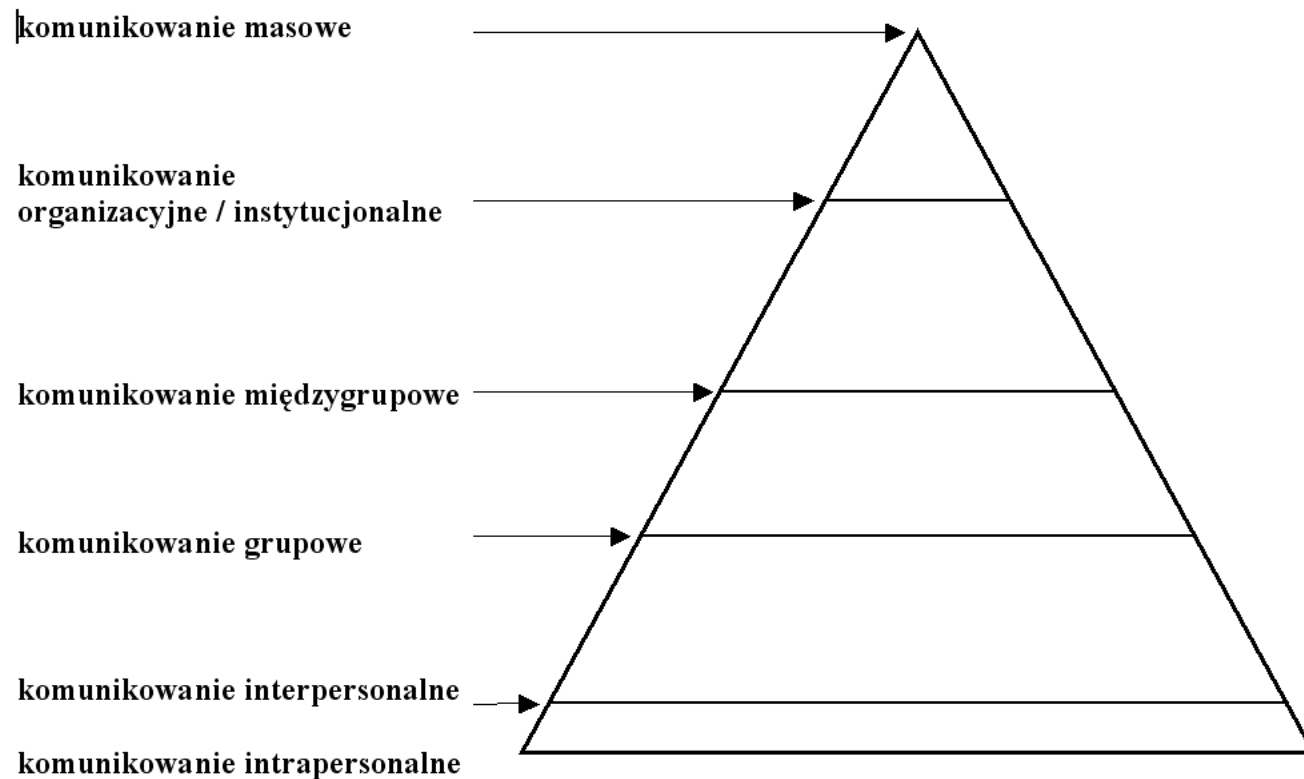
Elementy procesu komunikacji

SPRZEŻENIE ZROTNE

reakcja odbiorcy na komunikat
po jego odkodowaniu

natychmiastowe, opóźnione

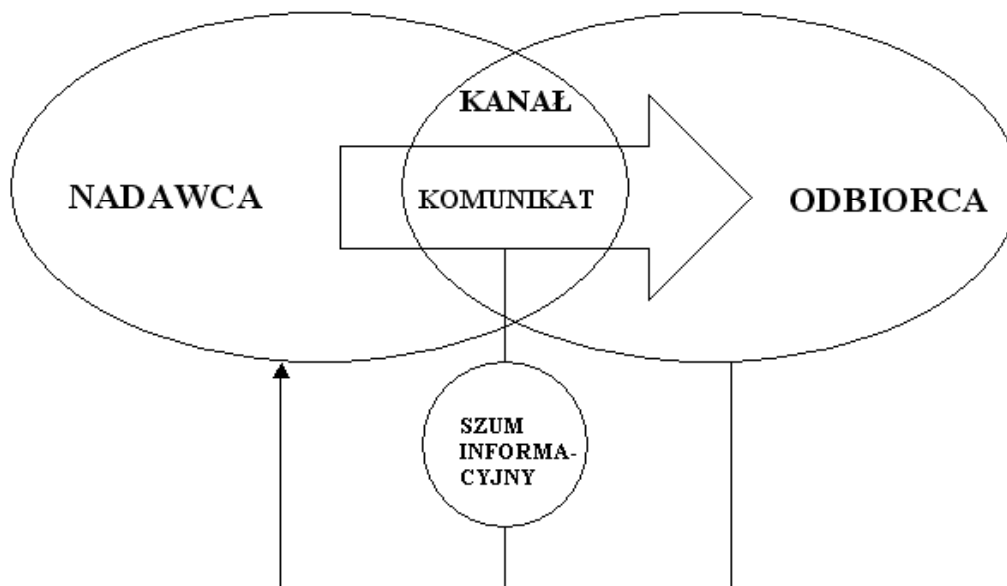
Poziomy procesu komunikowania

Sposoby porozumiewania się ludzi

komunikacja interpersonalna: bezpośrednia, medialna

SPRZĘŻENIE ZWROTNE
(NATYCHMIASTOWE)

Sposoby porozumiewania się ludzi

komunikacja interpersonalna: bezpośrednia, medialna

KOMUNIKACJA INTERPERSONALNA (bezpośrednia)– proces przekazywania i odbierania informacji między dwiema osobami lub pomiędzy małą grupą osób, wywołujący określone skutki i rodzaje sprzężeń zwrotnych.

kontekst: pomaga lub zaburza relacje komunikacyjne

uczestnicy: bezpośrednia obecność nadawcy i odbiorcy (komunikacja twarzą w twarz);

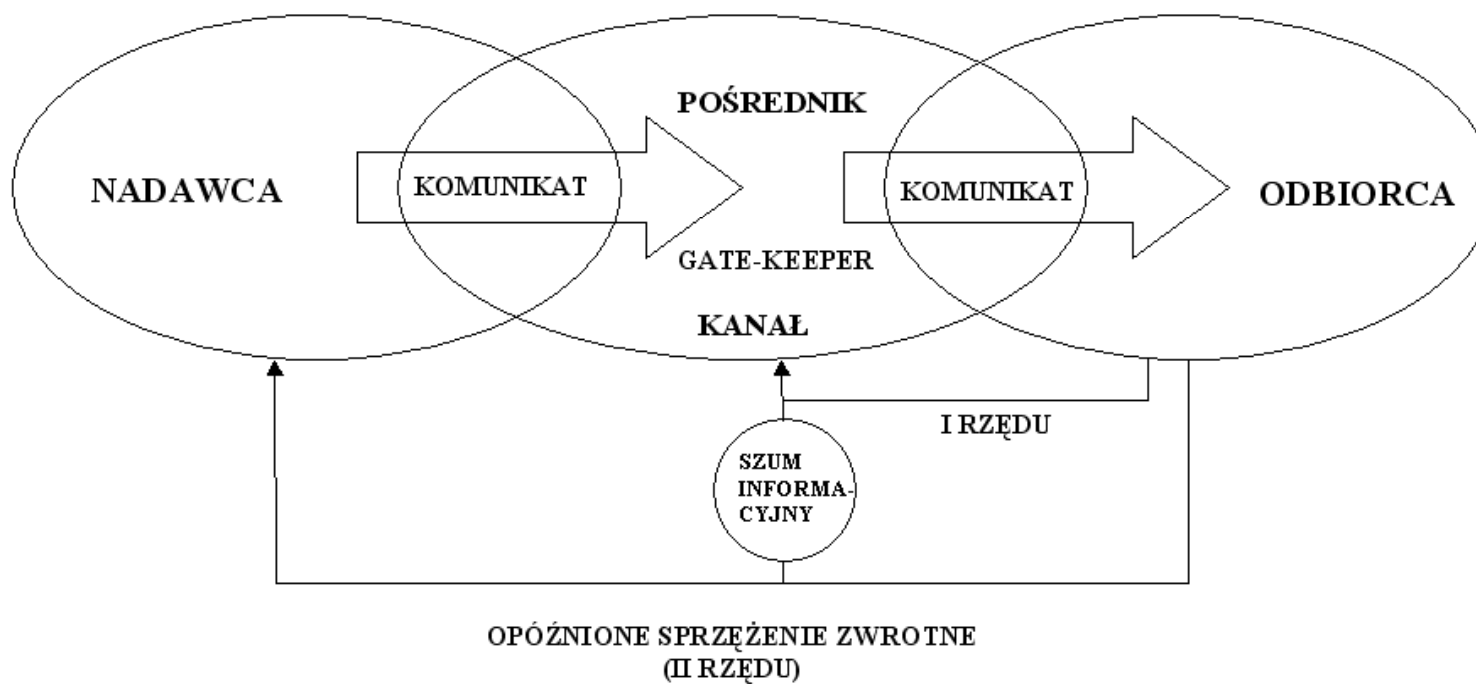
komunikat: trzy poziomy komunikatu:

- swobodna rozmowa przez osoby słabo znające się na nieistotne tematy, bez intencji wywierania wpływu na kogokolwiek,
- uczestnicy zainteresowani osiągnięciem porozumienia w określonej sprawie, nawet w przypadku znacznej różnicy poglądów i postaw,
- głębsza znajomość uczestników; uzewnętrzniają oni swoje emocje i postawy, celem ich jest wzajemne poznanie się i zrozumienie

kanał: formalny (szef, podwładny; zebrania, narady) lub nieformalny (członkowie rodziny, przyjaciele)

Sposoby porozumiewania się ludzi

komunikacja masowa

Sposoby porozumiewania się ludzi

komunikacja masowa

KOMUNIKACJA MASOWA– proces emisji komunikatu od nadawcy medialnego do publiczności za pośrednictwem mass-mediumów.

kontekst: społeczny i polityczny (organizacje medialne funkcjonują w konkretnym systemie politycznym)

uczestnicy: między nadawcą a odbiorcą nie ma bezpośredniej styczności, dla nadawcy odbiorca jest anonimowy

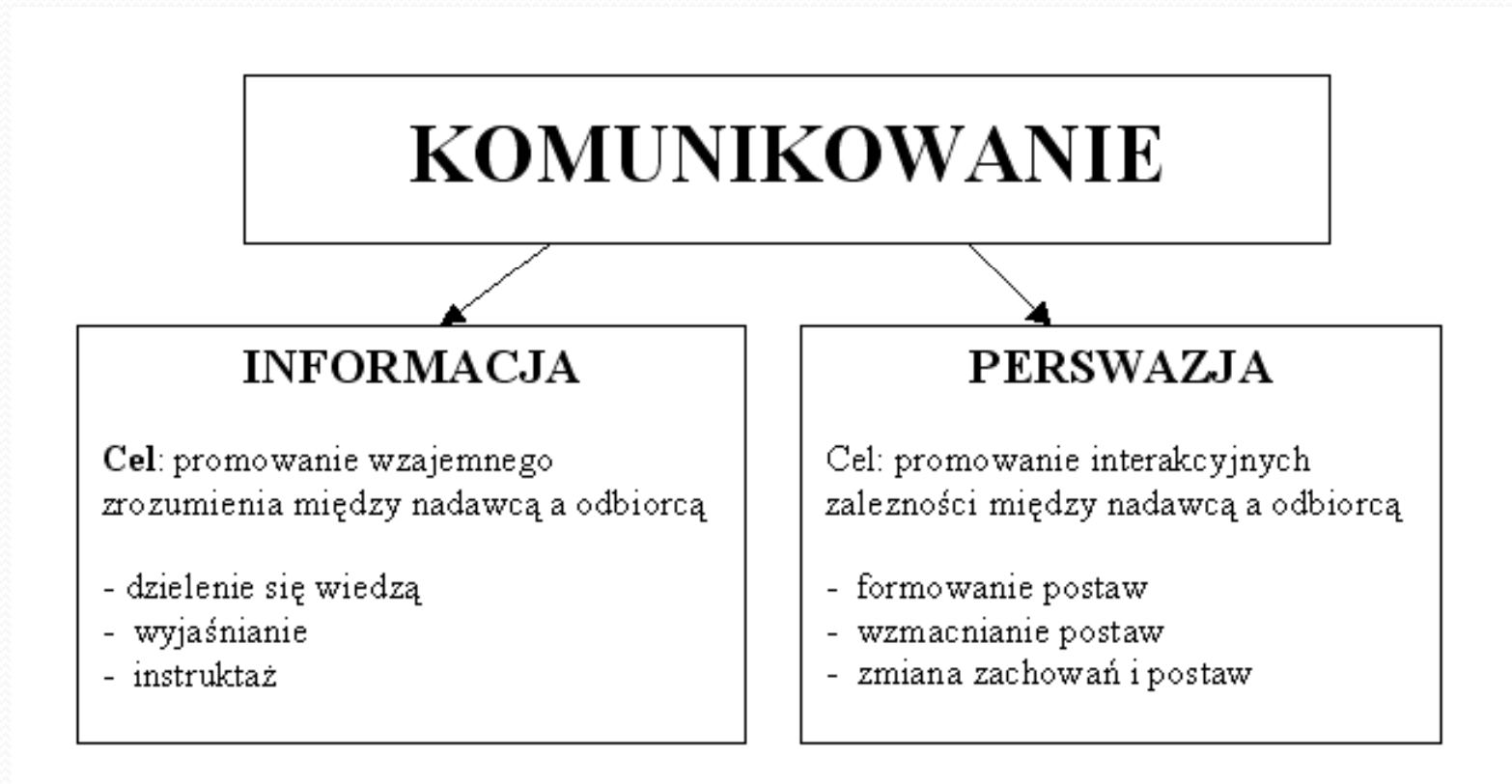
nadawca: sformalizowana grupa osób (nadawca jest profesjonalny z zawodowymi umiejętnościami)

odbiorca: publiczność środków masowego przekazu: anonimowa, szeroka rzesza ludzi, (czytelnicy prasy, radiowi słuchacze, widzowie telewizyjni)

komunikat: gate-keeper czyli selekcjoner osoba lub grupa osób rządząca podróżą informacji
np. reżyser, producent filmowy, cenzor sieci telewizyjnej, redaktor naczelny pisma, itp

kanal: mass-media

Typy komunikowania

Komunikacja informacyjna

Cel: promowanie wzajemnego porozumienia i zrozumienia między nadawcą i odbiorcą komunikatu, dzielenie się wiedzą, instruktaż

Założenie: nadawca nie ma żadnych intencji wpływania na postawy i zachowania odbiorców

Funkcja: informacyjna: wiedza, fakty czy opinie wykorzystane w procesie informacyjnym są prezentowane w sposób neutralny, rzeczowy i obiektywny

Metody: narracja, opis, demonstracja, definiowanie

Zasady: kreatywność, wiarygodność, nowość informacji, doniosłość informacji, położenie nacisku na informację, wykorzystanie pomocy wizualnych

Komunikacja perswazyjna

Cel komunikacji perswazyjnej: modyfikacja postaw i wpływanie na zachowanie odbiorcy komunikatu

tak oddziaływać na odbiorcę komunikatu, aby nakłonić go do akceptacji oraz zaadaptowania nowych zachowań i postaw zgodnych z intencją nadawcy w sposób dobrowolny (tj. bez stosowania żadnych środków przymusu)

Typy perswazji:

- **perswazja przekonywująca** – obie strony dążą do wzajemnego porozumienia
- **perswazja nakłaniająca** – przyciągnięcie odbiorcy do idei, postaw, zachowań, które wyznaje nadawca (proces wychowawczy, reklama, propaganda)
- **perswazja pobudzająca** – narzucenie odbiorcy określonego wzoru zachowań (agitacja) za pomocą sugestii, obietnic, kłamstw, świadomego manipulowania informacją

Fazy perswazji

ekspozycja przekazu → uruchomienie uwagi odbiorcy →

→ zrozumienie komunikatu →

→ refleksja → zapamiętanie treści komunikatu →

→ zmiana postawy

Kampania perswazyjna

- Filtr przekazu:** zjawisko związane z selekcją percepcji jednostki: odbiorca chętniej czyta, słucha i ogląda te przekazy, które leżą w obszarze jego zainteresowań, filtr włącza się świadomie lub bez zaangażowania świadomości
- Zjawisko oporu:** zjawisko polegające na psychologicznej niechęci człowieka do akceptacji i adaptacji narzucanych mu poglądów czy postaw
- Efekt uśpienia:** efektywność procesu perswazyjnego jest funkcją wiarygodności nadawcy; im niższy stopień wiarygodności źródła przekazu, tym większa szansa na jego odrzucenie

Kampania perswazyjna

Zasady skutecznego komunikowania perswazyjnego:

- zasada 1: Sprecyzowanie celów
- zasada 2: Stosowanie logicznej argumentacji
- zasada 3: Rozpoznanie istniejących systemów postaw i wzorów zachowań odbiorców
- zasada 4: Posługiwanie się językiem motywującym do działania
- zasada 5: Budowa i rozwijanie wiarygodności
- zasada 6: Prezentacja komunikatu w przekonujący sposób
- zasada 7: Obalanie przeciwnych argumentów